

Motion till riksdagen

1988/89: N216

av Lennart Brunander (c)

Sjuhäradsbygden

Sjuhäradsbygden – uppkallad efter de sju häradena – är den bygd där den svenska tekoindustrins hjärta klappar snabbast. Sysselsättningen i Sjuhäradsbygden bärs upp av tekoindustrin, jordbruket och skogsbruket.

Det var knallarna som gjorde bygden känd över stora delar av vårt land, när man vandrade omkring i gårdarna och sålde tekovaror, som var tillverkade i Sjuhäradsbygden. Denna anda lever fortfarande kvar. Trots stora svårigheter i konkurrens med billig import har många livskraftiga företag överlevt och siktar nu mot framtiden, efter årets budgetproposition verkar framtiden dock osäker. Vi har också mycket framgångsrika postorderföretag, de moderna knallarna. Företagarna har bl. a. med hjälp av den tekopolitik som igångsatts av regeringen Fälldin förbättrat sina produkter, gjort företagen effektivare och aktiverat sig både på de svenska och utländska marknaderna. Att dessa företagare, och alla som arbetar inom teko, blir besvikna när regeringen sviker både branschen och sina egna löften, det måste man förstå. I budgeten dras satsningen på teko ner, målen tas bort, lågprisimporten släpps fri. Tidigare har regeringen tillåtit försvaret att köpa nya uniformer från utlandet, trots att ett nytt tyg med unika egenskaper utvecklats av svenska företag på uppmaning av försvarets materielverk. Vår tekoindustri är, som jag ser det, väl utvecklad med en produktion av produkter av god kvalitet. En industri värd att satsa på.

Politiskt svek utan motstycke

Nedskärningen av de statliga stimulansåtgärderna till tekoindustrin med 44 milj. kr. eller 2 procent nästa budgetår är bekräftelsen på ett unikt politiskt svek av regeringen efter valet.

I rask följd efter valet har regeringen presterat det ena sveket efter det andra mot landets 660 tekoföretag med ca 29 000 anställda, huvuddelen kvinnor, och en mångfald underleverantörer inom andra branscher.

Importpolitiken

Före valet deklarerades att lågprisimporten av tekovaror skall öka successivt och att det fortsatta skyddsbehovet skulle utredas innan multifiberavtalet löper ut 1991. En månad *efter valet* aviserades en total avreglering med ens 1991 utan föregående varning.

Före valet talades varmt om harmonisering med EG — och vid sidan av neutralitetspolitiken uteslöt regeringen inga samarbetsområden. *Efter valet* markerar regeringen ett totalt avståndstagande från en harmonisering av handelspolitiken med EG och en med EG synkroniserad liberalisering av lågprisimporten.

Varför skulle Sverige på teko eller något annat område ta på sig rollen av avstjälningsplats för varor som EG för sin del stoppar genom kvoter eller dumpingåtgärder?

EG skyddar sin tekoindustri redan idag betydligt kraftigare än vad vi gör i Sverige. Mot den bakgrunden verkar det inte logiskt att Sverige tar bort sitt skydd helt. Det borde vara rimligt att Sverige och EG har samma takt i avregleringen.

Tekoindustrins andel av industrisysselsättningen

Tekoindustrins andel av industrisysselsättningen i Sverige är enligt senast tillgängligt material 3,9 procent. Detta kan jämföras med

USA	11,0%
Japan	11,0%
Finland	10,1%
Frankrike	9,8%
Storbritannien	9,6%
Västtyskland	6,4%

Det är uppenbart att den svenska tekoindustrin nått en nivå som internationellt är mycket liten och mycket nära en gräns då en nödvändig infrastruktur för branschen blir alltför begränsad. Detta medför svårigheter för branschens fortsatta stabilisering och utveckling liksom i sin förlängning ökad risk för en minskning av konsumtionsvarubranscherna i landet.

Tekomålen

Till råga på allt föreslår regeringen nu att de gällande och av riksdagen fastställda målen för tekopolitiken skall överges — och inga nya formuleras. *Före valet* var målet att hjälpa tekoindustrin att inom överskådlig framtid kunna stå på egna ben.

Regeringens tekopolitik kommer att visa sig förödande. Den är lika beklämmande från industripolitiska som från handelspolitiska synpunkter. Tekoindustrins organisationer har bl.a. i skrivelse till regeringen i höstas ånyo framhållit nödvändigheten av en harmonisering och synkronisering med EG. Vidare har man utvecklat ett förslag om ett omstrukturingslån till tekoindustrin inför ett läge 1991 med helt fri import. Ett tidsbegränsat men kraftigt ökat stöd åt tekoföretagens egna offensiva anpassningsåtgärder.

Riksdagen har nu en möjlighet att trotsa regeringens trolöshet i fråga om mål och medel för en bibehållen svensk tekoindustri med framtidstro och

möjligheter att satsa offensivt inför 90-talet. Det är *nu* industrin behöver tillskott av riskkapital för marknads-satsningar hemma och på export, produktutveckling, ny teknik och utbildning. Alternativet redan på kort sikt är nedläggning och/eller utflyttning av produktion och arbetstillfällen. Ett bortfall av 6 000–8 000 sysselsatta inom teko ter sig realistiskt för de närmaste åren.

Nu gäller det att ställa upp för svensk teko – en energisnål bransch som ger 5 miljarder i exportintäkter per år och som väger tungt i svensk industris kvinno-sysselsättning.

För Sjuhäradsbygden har tekoindustrin dessutom stort regionalpolitiskt värde. Det ger oss möjlighet att ha en levande bygd.

Slopat åldersstöd drabbar främst Älvsborg

Älvsborgs län kommer att drabbas särskilt hårt om regeringens förslag om ett slopat äldrestöd till tekoindustrin får stöd i riksdagen. Länets tekoföretag mister då ca 35 milj. kr. i direkta sysselsättningsbidrag.

Regeringen föreslår i årets budgetproposition inte någon förlängning av det särskilda sysselsättningsbidraget för tillverkningsanställda mellan 50 och 65 år inom tekoindustrin ("äldrestödet"). Det utgår f. n. med 28 kr per arbetad timme, dock högst 3 procent av lönekostnaderna för personal i tillverkning.

Satsa på investeringar inom teko

De strävanden som tekobranschen nu gör för att förbättra sin situation skulle kraftigt försvåras om regeringens planer fullföljs på det sätt som föreslås. För centerpartiets del har vi föreslagit att merparten av stödet ges i form av ett utvecklingslån. När företaget visat att man använt detta lån till investeringar i företaget avskrivs det. På detta sätt blir stödet en hjälp till offensiva satsningar med förbättrad konkurrens som resultat.

Det är med stor besvikelse som jag måste konstatera att en riksdagsmajoritet avslöjde centerpartiets krav om den nyss skisserade omändringen och förstärkningen av statens insatser för att förnya och effektivisera tekoindustrin. Även om många tekoföretag visar en positiv utveckling så finns det också många som är i behov av en teknisk upprustning, insatser på design och marknadsföring. Centerpartiet har i annan motion upprepat det krav som tidigare ställdes om införande av utvecklingslån till tekoindustrin. De förslag som regeringen nu lägger fram gör vårt krav på en satsning från staten på svensk teko ännu mer motiverat. Regeringens förslag kommer olyckligt, eftersom vi nu kan skönja en begynnande försämring av konjunkturen för teko.

Förordningen av tekoprodukter i krisläge

Den överenskommelse som förra året träffats mellan socialdemokraterna och folkpartiet om de ekonomiska ramarna för försvaret under de närmaste fem åren och finansieringen av detta kommer att få negativa konsekven-

ser för många företag i Sjuhäradsbygden. De ökade kostnaderna för det militära försvaret finansieras delvis med minskningar i civilförsvaret och det ekonomiska försvaret. För att i en krissituation trygga tillgången på grundtextilproduktion får mellan 35 och 40 företag i vår bygd ersättning för att hålla igång tillverkning som annars skulle slås ut. Utöver det att många sjuhäradsbor kommer att mista sina arbeten, så blir vår beredskap på sikt dålig på detta område. Det gäller lakansväv, sjukvårdsartiklar, industriväv osv. Dessa prutningar på civilt och ekonomiskt försvar kan inte godtas, framför allt av dessa skäl.

Svensktillverkad uniform på den svenske soldaten

Upphandlingen av tekoprodukter, särskilt för försvarets men också för sjukvårdens behov, har i större utsträckning börjat förläggas till utlandet. Mest uppmärksammat är försvarets materielverks (FMV) köp av en ny uniform till försvaret. Ett nytt specialtyg utvecklades av svenska företag i samarbete och på uppmaning av FMV. När sedan tyget skulle upphandlas och slutligen tillverkningen av uniformerna skulle beställas hamnade detta utanför landets gränser. Endast en liten mängd tyg beställdes av de svenska företagen.

Enligt min uppfattning är försvarets sätt att köpa nya uniformer fel. Ett just uppträdande mot de svenska företagen hade varit att lägga beställningen hos dem. Den beställning som nu gjorts är endast en liten del av den förnyelse av försvarets uniformer som skall ske de närmaste åren. Genom att köpa uniformer i Sverige får vi en garanti och säkerhet genom att såväl kunskap som industriell kapacitet finns kvar inom landet. FMVs agerande kan göra att vi i framtiden står utan denna viktiga resurs.

Även andra delar av offentlig verksamhet bör i sin upphandling ta hänsyn till detta. Riksdagen bör göra ett uttalande om upphandlingen av tekoprodukter.

Jordbruket

Även jordbruket betyder mycket för Sjuhäradsbygden. Det är därför viktigt för oss att den nerbantning av jordbruket som eftersträvas av socialdemokraterna inte får genomföras. Jordbruket kan genom en riktig jordbrukspolitik bli den tillgång som centerpartiet visar i sin partimotion. Den resurs som jordbruksmarken utgör kan utnyttjas inte bara till att producera livsmedel utan också till att producera råvaror till vår proteinförsörjning, energiförsörjning, fibrer till massaindustrin och råvaror till den petrokemiska industrin. Samhället måste inledningsvis ta ett ökat ansvar för att denna omställning av jordbruksproduktion skall bli möjlig. Med en sådan politik behåller vi sysselsättningen, en levande bygd och en god livsmedelsberedskap.

Det kulturlandskap som vårt jordbruk skapat är en stor tillgång som vi har all anledning att vara rädda om. De idéer som nu allt oftare framförs om att landsbygden skall utnyttjas för turiständamål förutsätter att det öppna landskap vi har också skall finnas kvar i framtiden. Med den

jordbrukspolitik som företräds av den socialdemokratiska regeringen kommer detta inte att bli möjligt. När man nu talar om en levande bygd, "Hela Sverige skall leva", då bortser man alltför ofta från det faktum att ett fungerande jordbruk är den ryggrad som denna levande bygd skall stötta sig på.

Mot. 1988/89
N216

Små och medelstora företag

I Sjuhäradsbygden finns många små och medelstora företag. Som framgår av vad som redan sagts är de flesta verksamma inom teko men det finns också många andra branscher representerade. Gemensamt för alla är de speciella problem som småföretag har. För Sjuhäradsbygden är de små företagens existens livsavgörande; det är dessa företag tillsammans med jord- och skogsbruket som gör att Sjuhäradsbygden är en levande bygd och det vill vi att den skall vara i fortsättningen också.

Hur samhället behandlar de mindre och medelstora företagen har alltså stor betydelse för Sjuhäradsbygden. Centerpartiet har presenterat en småföretagarpolitik som ger dessa företag förbättrad konkurrenskraft och utvecklingsmöjligheter än vad de har idag. Centerpartiet har bl. a. föreslagit lägre arbetsgivaravgifter för egenföretagare, lägre sociala avgifter för små företag, gynnsammare skatteregler för småföretag än vad som finns idag och bättre resurser till utvecklingsfonden; åtgärder som skulle ge dessa företag mera likvärdiga förutsättningar med storföretagen.

Införandet av kollektiva löntagarfonder är direkt negativa för Sjuhäradsbygden. Fonderna drar kapital från bygden och våra företag samt placerar dessa pengar på andra företag i andra regioner. Vad det handlar om är en miljonrullning från Sjuhäradsbygden, på lite sikt kan detta bli mycket negativt och allvarligt. Fonderna bör av denna och andra orsaker avvecklas.

Offentlig verksamhet

För att arbetsmarknaden skall bli så differentierad som möjligt är det viktigt att till bygden även knyta offentlig verksamhet. För Borås och Sjuhäradsbygden har därför uppbyggnaden av högskolan, lokaliseringen av provningsanstalten och SIFU varit bra. Sjuhäradsbygden har trots detta en liten andel offentlig verksamhet. Det är därför angeläget att också i fortsättningen vara uppmärksam på detta och när det blir aktuellt tillföra bygden mer av statlig verksamhet.

Hemställen

Med hänvisning till vad som anförts hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om målsättningen för den svenska tekopolitiken,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen sägs om utvecklingslån till tekoindustrin,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om importbegränsningar av lågprisimporten,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om resurser till det ekonomiska försvaret,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om offentlig upphandling av tekoprodukter,
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en ny jordbrukspolitik,
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder för att förbättra situationen för små och medelstora företag,
8. att riksdagen beslutar avskaffa löntagarfonderna,
9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om lokalisering av offentlig verksamhet.

Stockholm den 18 januari 1989

Lennart Brunander (c)